

Velení vojskům v dynamice boje

Generálmajor Ján Lipov ý

Několikaleté zkušenosti z taktických i operačních cvičení potvrzují, že s rozvojem boje a operace v hloubce dochází i k největšímu narušování pevnosti řízení vojsk. Současná vyspělost velitelského sboru, pracovní návyky příslušníků štábů, zabezpečují, že se dovedou v každé situaci správně rozhodnout. Bylo dosaženo i určité zručnosti v rozpracování a plánování všech opatření určených k uskutečnění rozhodnutí. Hlavním problémem nyní je, aby ze štábů svazů a svazků pronikla tato opatření včas k vykonavatelům a aby bylo zabezpečeno jejich správné pochopení zejména v dynamice boje.

Z toho vyplývá, že je třeba uskutečnit mnoho organizačních opatření, která zabezpečují plynulost velení.

Vycházím ze studia ustanovení našich bojových řádů, které tyto otázky v principech řeší, z mnoha námětů uvedených např. ve Vojské mysli čis. 1/1962 v článcích plk. Pekaře a plk. Varvařovského, z příspěvků ve Vojské mysli čis. 6/1962 a ze zkušeností získaných na cvičeních svazů a svazků.

Organizace velení musí být zkoumána vzhledem k podstatným změnám charakteru soudobého boje, zejména v počátečním ob-

dobí války, s důrazem na vysokou operativnost. Toho dosáhneme, bude-li velitel a štáb rychle získávat a zpracovávat zprávy o situaci, správně se rozhodovat, předávat úkoly podřízeným, organizovat a udržovat součinnost a zabezpečovat kontrolu bojové činnosti vojsk. Činnost velitelů a štábů při řízení vojsk bude uskutečňována rychlostí odpovídající charakteru soudobého boje. Těto rychlosti dosáhneme především tím, že budeme jednotně chápat zásady vojského umění, přesně plnit ustanovení řádů a v jejich duchu rozvíjet iniciativu ve své činnosti. S tím pak bude na všech stupních pevně sladěna metodika práce velitelů a štábů, takže i na značné vzdálenosti budeme moci dobře předvídat vzájemnou činnost a pracovat ve vzájemném souladu. V opačném případě bude docházet k zdlouhavému předávání rozkazů a nařízení, k vysvětlování pokynů pojítky, což zabere mnoho drahocenného času, vzniknou nejasnosti a vojskům nezbude čas na organizaci a provedení rozhodnutí.

V řádech i v článkách Vojské mysli, zejména v čis. 6/1962, byla dostatečně rozzebrána organizace velení v dynamice boje. V článku uvedu některé zkušenosti z práce štábů při zajišťování velení v dynamice boje.

Přemístování míst velení

Před zahájením přemístování hlavního místa velení, VS je třeba, aby PVS napřed upevnilo velení s prvosledovými svazky. Před zahájením přemístování bude účelné, aby velitel a ZVP odjeli k jednotlivým svazkům s jejich směrovým důstojníkem, popř. jeden z nich na PVS. Přemístování zahajuje náčelník štábu v době, když uvedení funkcionáři oznámili, že jsou již na nových stanovištích a z nového VS operační skupina navázala spojení. Směrovní důstojníci u svých svazků provedou do skončení přesunu VS kontrolu a na nové VS přijedou již s nejnovějšími údaji o situaci svazku. Tímto způsobem je zabezpečeno, že v době

přemístění VS svazů „cítí“ svazky jeho řízení.

V tomto období je však velmi důležité, aby každý funkcionář štábu který odešel k samostatnému plnění úkolu, dodržel tyto zásady:

- hlásil svému nadřízenému odchod;
- oznámil před odchodem štábu svazku že je na cestě k němu;
- hlásil ihned po příchodu k svazku na své VS nebo na operační skupinu svůj příchod na nové VS dále místo podle mapy a předal informaci, jak svazek plní úkoly;
- hlásil před odjezdem od svazku na

VS svazu dobu odjezdu svému nadřízenému — náčelníkovi směru;

— informoval bezprostředně po příchodu k svému svazu nadřízeného o situaci svazku;

— jede-li na své cestě okolo PVS nebo VS jiného svazku, vždy se zde zastavil (je-li čas), zjistil situaci a hlásil ji rovněž svému nadřízenému.

Zkušenosti z války ukázaly, že pravidelný osobní styk s podřízenými má prvotní důležitost zejména v pohybových fázích.

I když je tento styk krátkodobý, má pro bojující jednotky, jejich velitele a štáby velký význam.

Vzpomínám si, že jako velitel střeleckého praporu jsem se setkal téměř denně s velitelem brigády a v důležitých situacích s velitelem sboru. V době, kdy se prapor připravoval k úkolu, přišel ke mně vždy alespoň styčný orgán brigády nebo sboru, který se zúčastnil nejdůležitějších fází boje, a svého velitele pak informoval o jeho průběhu.

Byl-li prapor v záloze velitele sboru, byl jsem vždy na jeho VS, kde jsem také osobně dostával další úkoly. Je těžko vysvětlovat jakým morálním povzbuzením bylo pro mne i vojáky, když v době pronásledování nepřítele přijel mezi nás náčelník štábu sboru. Osobně se přesvědčil o situaci, pora-

dil, vytknul a usměrnil další činnost. Jeho přítomnost byla krátkodobá, ale vojska cítila, že i vyšší velitelé jsou s námi, řídí naši činnost a pomáhají nám. To se vždy projevovalo ve zvýšeném úsilí všech příslušníků praporu v boji samém. Tohoto mocného prostředku — osobního styku — však zpravidla v dynamice boje neuplatňujeme a velíme jen rádiem nebo telefonem.

Je celá řada zcela samozřejmých věcí, které však mají v dynamice boje veliký význam, např. oznámení podřízenému veliteli: „Jede k vám styčný důstojník s mými rozkazy...“ nebo, aby velitel hlásil osobně svému přímému nadřízenému veliteli: „Obdržel jsem“ nebo „Dosáhl jsem cíle“, „Splnil jsem úkol pokračuji...“ Jde většinou o velmi krátké zprávy nebo smluvená hesla, která však mají v boji velkou důležitost pro oba stupně velení — jednak pro vzájemnou informaci jednotek, pro sladěni stávající nebo další bojové činnosti. Protože však jsou tak samozřejmé, často se neplní a proto vznikají nepředvídané těžkosti.

Zlepšení stavu v tomto směru dosáhneme tím, že tuto metodu práce štábů začnou uplatňovat především funkcionáři štábů všech stupňů. Stane se samozřejmou povinností funkcionáře štábu, že zásadní pokyny podřízeným bude vydávat osobně a ne prostřednictvím pomocníků. Jsou-li tyto jednoduché otázky vžitý a na všech stupních sladěny, jsou v podstatě základem velení a řízení vojsk v dynamice boje.

Organizace spojení

Stále hledáme velmi složité technické zařízení a systém chceme úplně zmechanizovat velení a příliš spoléháme na to, že vše bude lepší, „až budou na všechno automaty“. Je však třeba zautomatizovat složitou práci, aby pro člověka zůstala jen zásadní práce. Stroje v boji musí zrychlit práci příslušníka štábu, dělat za něj počty, zlehčit námahe jeho mozku a získat pro něho co nejvíce času. K zjištění častějšího osobního styku velitele s podřízeným má auto, vrtulník, letadlo. Linkové, směrové, rádiové spojení a dálkopis a pojítka máme k tomu, abychom jimi předávali předem připravená krátká sdělení a částečně nahradili osobní styk. Ne však proto, abychom jimi úplně nahradili osobní styk a používali je k nepřipraveným dlouhotrvajícím hovorům. Čas, který ztratíme připravením zprávy pro telefonický nebo rádiový hovor, vrátí se nám několikanásobně tím, že zabrá-

níme dlouhým, pracovním hovorům. Zlepšíme tak podmínky utajení kódováním hovorů.

Ve štábech se stále zvyšují požadavky na množství dálkových telefonů, které nakonec přetíží kapacitu i možnosti ústředny. Obsluha nemůže zvládnout přetížení, prodlužují se časy, zvyšuje se poruchovost, útrava lidí a materiálu, zmenšuje se pravděpodobnost žádaného spojení, odolnost proti rušení nepřítele i atmosférickým poruchám apod.

Je třeba jít opačnou cestou. Zásadně omezit počet telefonních stanic — zejména dálkových — povolit jen tolik, kolik jich bezpečně zvládnou spojovací orgány.

Systém předávání zpráv urychlit a možnost rušení nepřítelem omezit tím, že dobře připravíme zprávu, zakódujeme ji, nahrajeme např. na magnetofon a takto připravenou zprávu zrychlením otáček předáme příjemci, který si ji obdobným způsobem

rozkóduje. Zdá se, že to bude delší. To by ovšem ukázal průzkum. Sledujme na jednom cvičení všechny telefonické a rádiové hovory a zjistíme, že většina příslušníků štábu většinu doby protелефонуje. Zjistíme, že naše hovory jsou dlouhé a nepřipravené. Kolik času se ztratí a o co se zvýší námaha spojovacích orgánů na ústřednách a rádiových stanicích jen proto, že hovor je nepřipravený, během hodiny několikrát voláme téhož účastníka a to i z několika stanic a dokonce v těchže otázkách. Výsledek jistě ukáže možnosti, jak získat několikansobně více času pro práci i odpočinek velitelům a štábům. Platí to zejména pro období dynamiky boje.

V dynamice boje usnadňuje velení, je-li organizováno pomocí pohyblivých retranslačních míst (PRM), vhodně rozmístěných a navazujících na plánovitě organizované směrové spojení. Ukázalo se, že toto spojení je velmi spolehlivé a dobře použitelné. Vyžaduje však, aby vševojskové štáby více spolupracovaly se spojovacími orgány a byly včas informovány o perspektivách spojovací soustavy (údaje o přemístování VS, PVS, PRM, frekvencích, volacích znacích apod.)

Závěr z této části ukazuje, že nejdůležitější je správně předvídat možný vývoj a potřeby dynamiky boje, k tomu organizovat opatření, metody v práci a rozmístění štábu. Místo množství nepřipravených hovorů usměrnit činnost štábu na živé řízení boje a osobní styk s podřízenými.

Veliký význam má přísné dodržování kázně na pojítkách jak spojovacími orgány, tak příslušníky štábu. Je nutno vždy plně respektovat pokyny řídící stanice. Je-li přeneseno řízení boje na jiné místo velení, např. na PVS, pak je nutno současně přenést funkci řídící stanice na PVS. Opomen-li se toto a nevyrozumí se o tom ostatní stanice v síti, bude vážně narušeno i rádiové spojení a jeho využití k řízení bojové činnosti.

Je stále platná zásada — zabezpečit spojení několika druhů pojítek a nespolehat jen na jedno, např. na telefon. Více čerpat zprávy odposlechem sítí (např. směrový důstojník sleduje rádiový provoz své divize.) K tomu ovšem je třeba těsné spolupráce vševojskových pracovníků se spojovacími orgány.

Pro usnadnění velení v dynamice boje může dále přispět i pravidelný režim pohyblivých pojítek, který ovšem musí být znám všem štábům, jimi respektován a využíván.

Rozvíjí-li se pronikavě úspěch v jednom směru, je nutné cílevědomě přemístovat místa velení a včas určit v rámci armády místo, kde se budou soustřeďovat zprávy od útvarů a svazků, aby co nejrychleji pronikly do štábu armády. V tomto případě je třeba, aby všechna pohyblivá pojítka, styční a směroví důstojníci organizovali své přesuny tak, aby se před návratem na VS na tomto místě zastavili.

Závěr

K zabezpečení spolehlivosti a nepřetržitosti velení v dynamice boje je třeba zaměřit úsilí již v době plánování operace a předvídání průběhu boje, na metodiku práce štábu, na účelnou organizaci výjezdů příslušníků štábů, na perspektivní spojovací soustavu a zejména na promyšlené přemístování míst velení. Základem všech těchto předpokladů musí být přesné, nepřetržité a na všech stupních velení dodržované ustanovení řádů v otázkách velení a metod práce štáby, bez kterých by se sebelépe organizovaná opatření a promyšlená činnost štábu nesetkala s úspěchem.

Zavedení dokonale techniky v systému práce štábu a ve velení je jen prostředkem jak usnadnit a zrychlit práci v určitém směru, např. v informačním, propočtovém reprodukčním činnosti; v žádném případě však nemůžeme nahradit principiální otázky velení, které spočívají v lidech a v jejich vzájemných vztazích, které se uskutečňují v řízení boje. Bude-li technika používána takto, stane se účinným pomocníkem člověka; sama však otázku velení nevyřeší.